

ledende, et Kjendskab, som ganske vist ikke kan siges at være almindeligt, og det er netop derfor, jeg mener, at der meget vanskelig kan komme Noget ud af en Diskussion. Der fremsføres visse Momenter, som Enhver vurderer efter sit Kjendskab til Familieforholdene og til de Unges Forhold, og til en enkelt Skole, og som for den Enkelte ere afgjørende; men det er som sagt ikke let muligt her for den Ene at kunne virke overbevisende paa den Anden. — Med Hensyn til hele dette Spørgsmaal vil man sige, og dette har det ærede 7de kongevalgte Medlem (Nising) sagt, at der ikke er nogen principiel Grund til denne Deling. Herom vil jeg nu ikke disputere. Det er som bekendt en meget vanskelig Sag saaledes at sige, hvorvidt Noget maa erkjendes for at være principielt eller ikke principielt, men dette er heller ikke Noget, som kan være synderrigt afgjørende. Meningerne herom ere i ethvert Fald meget forffjellige; jeg for min Part tror, at det med god Grund kan siges, at der virkelig er et Princip i den Søndring, som her foreslaas. Hvad der derimod er langt væsentligere er, om der paa den ene Side er en virkelig og betydelig Trang til en saadan Ordning tilstede, og om den paa den anden Side kan gennemføres paa en saadan Maade, at der kan være Udfigt til dertigjennem at opnaa et tilstrækkeligt Grundlag for den almindelige humane Dannelse, som maa kræves for dem, der gaa Universitetsveien. Hvad det første Punkt angaar, tror jeg ikke, at det lader sig benegte, at en saadan Trang er tilstede. Flere Stemmer her have lydt i denne Retning, og derhos stoler jeg paa mit eget Kjendskab til Forholdene, hvilke jeg gjennem en lang Aarrække har fulgt, og herefter er det min bestemte Overbevisning, at der er en Overbeholdelse tilstede, som man i de Unges og Familiernes Interesse bør stræbe at fjerne. Naar man saa siger, at den kan fjernes paa ganske anden Maade, saa er Ulykken den, at man nok kan antyde noget Saadant, men at det brister, naar der bliver Spørgsmaal om at gennemføre det, thi det er ikke for ingen Ting, at en Række Undervisningsministre — og blandt dem jeg selv — ikke have kunnet naa til ad anden Vej at fjerne

de Mangler, som ere tilstede ved den nærværende Tilstand. Det vil altid være forbundet med uoverkommelige Vanskeligheder at ordne dette ved Reglementer eller Normer, og derfor kan det heller ikke hjælpe i Loven at optage detaillerede Bestemmelser i saa Henseende, bestemme, hvorledes Lærerne skulle stille deres Fordringer, og hvorledes de skulle udføre deres Hverv osv.; det kan jo være, at det er Egenstaber hos selve Lærerne, maasse i og for sig meget fortrinlige Egenstaber, maasse ogsaa mindre gode Egenstaber, hvort Grundten maa søges til dette Tryk paa Disciplene. Det er ganske sikkert, at dette er Noget, man ikke kan forandre paa den Maade, men selv om man kunde det, overser man jo, at det, som maa erkjendes, og som idetmindste fra Ministeriets Side erkjendes for at være den virkelige Grund til Overbeholdelsen, er den Dmstændighed, at de mathematikke og naturvidenskabelige Fag have faaet og maatte faa en saa betydelig Plads i den høiere Skoleundervisning allerede for en Række af Aar tilbage. Man kan ikke undre sig over, at der derved er kommet Misligheder frem; man har ikke villet kaste de klassiske Fag overbord, man har overhovedet ikke fundet noget Fag at kaste overbord, men man har maattet optage nye, Mathematik i videre Omfang, Naturhistorie og Naturlære, og derved er med Nødvendighed den Situation kommen frem, som vi nu lide under. Man kan ikke i et Reglement sige, at vi skulle have rigtig dygtige Lærere, som forstaa at begrænse deres Fordringer, og som have et naturligt Talent for at undervise og bringe ind i Disciplene, hvad de skulle meddele dem; hvis man kunde skrive dette i et Reglement og i Særdeleshed hvis man kunde gennemføre dette, saa vilde det være en fortrinlig Ting, men dette kan jo ikke ske, og forsaavidt maa man altsaa finde sig i Manglerne. Men man kan heller ikke sige til dem: I skulle have alle disse forffjellige Fag, men I maa begrænse hvert af dem saaledes, at I ikke gaa høiere end til det og det meget indskrænkede Mål; thi paa den Maade vilde Undervisningen slet ingen Betydning have, den vilde slet ikke komme til at udøve nogen Indflydelse i Retning af den Dannelse, som